

Duše a dílo, soubor Šaldových studií o vynikajících zjevech literatury světové i české, vyšlo v prvním vydání roku 1913 ve *Spisech F. X. Šaldy*, vydávaných v Unii, jako druhý jejich svazek. Jádrem svazku tvoří stati z let 1911 a 1912. Pouze stati o Zolovi, Ibsenovi, Svobodové, Kvapilové, Huysmansovi a Čechovi jsou staršího data, z let 1903—1908. Podnět k napsání většiny studií byl příležitostný; šlo o nekrology (Čech, Vrchlický, Nováková, Mrštík, Kvapilová, Ibsen, Zola, Huysmans) nebo jubilea (Rousseau, Svobodová), recenze (Vrchlického „*Damoklův meč*“, vydání Flaubertových „*Děl mladosti*“ v sebraných spisech u Conarda) nebo informativní stati (informativní studie o díle Růženy Svobodové jako doprovod k německému překladu její povídky v *Čechische Revue*). Speciálně pro chystaný soubor byly tedy napsány jen stati o Máchovi (studie uvědoměle přehodnocovala náčrt jubilejní z roku 1910), o Ot. Březinovi a Ant. Sovovi. Tyto studie zároveň s třetí kapitolou stati o Flaubertovi nebyly také až na první kapitulu stati o Máchovi otištěny předem časopisecky, takže představovaly pro veřejnost v souboru „*Duše a dílo*“ skutečné novum. Stať o B. Němcové vyšla sice časopisecky v listopadu 1911, je však možné, že byla zamýšlena jako vzpomínka k jubileu z ledna 1912 (padesáté výročí smrti). Jistý jednotlív perspektivní pohled, zaměřený k problematice romantismu, získal celý svazek tím, že Šalda opatřil první studii o Rousseauovi podtitulem *Prolog k romantismu* a studii poslední o Flaubertovi podtitulem *Epilog romantismu*. Jmenované studie v časopiseckém vydání těchto podtitulů nemají. Dalšího sjednocení se přirozeně dostalo všem statím i úvodem, zdůrazňujícím jednotnou metodu práce a literárně historické její zaměření.

Druhé vydání „*Duše a díla*“ ve *Spisech* v Unii vyšlo v roce 1918 beze změny až na několik oprav tiskových chyb. Chyby v prvním vydání opravoval Šalda již v glosse *Svým čtenářům* v *České kultuře* 1913, str. 544. Ačkoliv Šalda podle *Poznámky k druhému vydání* provedl v textu 2. vydání některé opravy, zůstaly tam neopraveny některé z chyb uvedených v citované glosse. Jelikož i 4. vydání provedlo tyto opravy jen zčásti a v Erratech, opravujeme text podle těchto pokynů teprve nyní, na př. *malodušného* místo *maloslušného* (str. 134, ř. 14), *šlechtěného* m. *šlechtěného* (str. 177, ř. 7), *uniklých* m. *umklých* (str. 126, ř. 4) a j. Třetí vydání vyšlo ve *Spisech* 1922 beze změny. Toto vydání bylo poslední, jež vyšlo za života Šaldova. Šalda chystal pro *Dílo F. X. Šaldy*, vycházející od r. 1934 v Melantrichu, nové vydání s podstatnými změnami. Vydání v Díle (svazek čtvrtý), v celkovém pořadí čtvrté, vyšlo však již po smrti Šaldově na podzim 1937. Jeho pořadatel, Bedřich Fučík, zařadil podle původních intencí autorových do „*Duše a díla*“ i studii *Neruda poněkud nekonvenční* z roku 1934 (Šaldův zápisník VI, str. 320—345) a zaměnil původní studii o Sovovi novou studií *Některé problémy sovětské rovněž* z roku 1934

(Šaldův zápisník VI, 177—207). To však byla jen část změn, které připravoval autor pro nové vydání „Duše a díla“. Podle Bedřicha Fučíka „svazek „Duše a dílo“ měl být doplněn studií o Erbenovi, kterou autor rozvrhl při příležitosti erbenovské monografie Grundovy. Autor uvažoval i o studii o Juliu Zeyerovi a J. V. Sládkovi. Studie o Růženě Svobodové měla být nahrazena studií novou, v níž by po větším odstupu časovém byly určité soudy revidovány. I v ostatních člancích měly být podniknuty menší, ale důležité retuše, především v Teréze Novákové, Zolovi, Ibsenovi a Huysmansovi.“

První vydání v Souboru díla F. X. Šaldy (1947), v celkovém pořadí páté, vrací se k původní podobě „Duše a díla“. *Soubor díla* má mimo jiné umožnit veřejnosti, aby si uvědomila dosah kritické činnosti Šaldovy v jejím historickém vývoji. Jelikož smrt znemožnila Šaldovi provést konečnou revisi studií a hodnotících soudů, jak ji sám na sklonku svého života zamýšlel, je ve smyslu historického zaměření Souboru díla vhodnější, nesetfeme-li z „Duše a díla“ tu časovou atmosféru, jakou knize dal Šalda z roku 1912. Obě stati, zařazené ve čtvrtém vydání nově do Duše a díla, tedy studie o Nerudovi a Sovovi, budou pak v našem vydání uveřejněny v tom souboru, který se stal pro časově daný způsob Šaldova publikování v letech třicátých nejtýpčtější, t. j. v Šaldově zápisníku.

Naše vydání přetiskuje text 3. vydání beze změn jazykových a stylistických. Opraveny byly jen nesporné tiskové omyly a pravopisně je text přepisován podle Pravidel z roku 1941. Opraveny byly i některé drobné omyly v titulech knih, jménech autorů a citátech. Šalda sám připojil k svému vydání poznámky, které přetiskujeme. Kde bylo třeba tyto poznámky doplnit s hlediska edičních potřeb tohoto vydání, provedl tak vydavatel přímo v textu, a to tak, že doplňky byly umístěny do hranatých závorek.

Druhé vydání v Souboru díla F. X. Šaldy, v celkovém pořadí šesté, je přetiskem prvního vydání Souboru; opraveny byly jen tiskové chyby vydání předcházejícího.

Felix Vodička

Soubor díla F. X. Šaldy 2

Vydává Společnost F. X. Šaldy v nakladatelství Melantrich

● Duše a dílo / Podobizny a medailony

6. vydání (v Souboru díla F. X. Š. vydání druhé)

K tisku připravil Felix Vodička

5000 výtisků

V květnu 1950

Vytiskla Svoboda 2 v Praze

Cena brož. 60 Kčs, vaz. 80 Kčs

Nová snižená

cena Kčs 1335